

raportti 20/11-65

Kertomus Kuusjärven kunnan kiinteistä muinaisjäännöksistä

koonnut 6.-27.7.1965

Pirjo Lahtiperä

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

	Sivu
ALKUSANAT	1
I KIVIKAUSI	2
1. ASUINPAIKAT	2
Juojärven Laitasaari	2
Sysmän Sätös	3
Sysmän Antinkangas	4
2. IRTOLÖYDÖT	5 12
II RAUTAKAUSI	12
1. Esinelöytö	12
III EPÄMÄÄRÄISET LÖYDÖT	12
1. Kivikausi	12
2. Uhrikivi ? - rajamerkki ?	13
3. Rikaveden Kalmonsaari	13
4. Epämääräiset kuopat	14
5. " Lapinraunio "	14
6. Viinijärven Linnasaari	15
<i>Lisäys</i>	<i>16</i>
KARTAT 1:100000	18-20
KARTAPIIRROKSET	21-27
VALOKUVAT	28-37

ALKUSANAT

Sain toukokuussa 1965 Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni suorittaa esihistoriallisten löytöjen inventoinnin Kuusjärven kunnassa Pohjois-Karjalassa. Suoritin työni 6.-27.7. 1965 välisenä aikana ja sen rahoitti Karjalaisen kulttuurin edistämissäätiö ja Kuusjärven kunta. Outokumpu Oy osallistui käytännöllisiin järjestelyihin. Paikkakuntalaiset suhtautuivat ystävällisesti minuun ja auttoivat parhaansa mukaan.

Kävin läpi Muinaistieteellisen toimikunnan esihistoriallisella osastolla olevat tiedot. Pysin tarkastamaan ne ja paikan päällä saamani tiedot. Kävin myös Kuusjärven alueella olevassa Viinijärven Linnasaarella. Ruutunkankaan mahdollista kivikaution asuinpaikkaa en yrityksistäni huolimatta löytänyt. Tarkastin myös kunnan tiemestarin avustuksella kunnan hiekkakuopat, mutta en havainnut mitään kiinteään muinaisjäänökseen viittaavaa. Kävin myös Kuusjärven kunnan museossa. Siellä on neljä kivilajiesinettä ja Juojärven Maitasaaren kivikaution asuinpaikalta löydettyjä kvartsi-iskoksia, palaneita luunsiruja, keramiikanpaloja ja hiiltä.

Työtäni haittasi kunnollisten karttojen puute. Kuusjärven kunnasta on olemassa vain v. 1940 tehty topograafikartta mitta-kaavassa 1:100 000. Siitä puuttui korkeuskäyrät. Lisäksi on v. 1920 tehty pitäjänkartta, josta puuttui kunnan itäalue. Kertomuksessani olen merkinnyt topograafikartat seuraavasti: Karttal = 6950/30-30°-28°30'/460 ; kartta 2 = 6950/30-30°460/500 ; kartta 3 = 6920/50-30°-28°30'/460. Kertomukseeni liittyy vielä kolme erikoiskarttaa ja neljä karttaluonnosta sekä 23 valokuvaa.

Turussa 20.10.1965.

Pirjo Lahtiperä

Pirjo Lahtiperä

I. K I V I K A U S I

1. ASUINPAIKAT

Kylä Maljasalmi

Mj.1 Juojärven Laitasaari
Kartta 3 ja erikoiskartta 1.

Valokuvat 1-2.

> KM 9530:1-3, KM 11311:1-2, KM 16693:1-5 sekä Kuusjärven Kotiseu-
temuseossa olevat kvartsi-iskokset, palaneet luunsirut, kerami-
kanpalat ja hiili.

Juojärven Laitasaaren asuinpaikka sijaitsee noin 3 kilomet-
riä Kuusjärven kirkosta lounaaseen. Saari on noin 1 kilometriä
pitkä ja 200 metriä leveä harjusaari. Juojärven pinta on 101
metriä meren pinnan yläpuolella, eikä ole muuttunut paljoa kivi-
kaudesta lähtien.

Julius Ailio on kaivanut asuinpaikalla 17.-19.1932. Hänen
mukaansa " löytöpaikka sijaitsee jotenkin saaren S-W rannalla
keskikohdalla, loivassa hietarantaisessa mutkassa, avonaisella
paikalla. Nykyään rantatöyräs kohoaa noin 2 metrin korkeuteen,
josta alkaa maa viettää loivasti ylöspäin." Asuinpaikka on ulot-
tunut 30 metriä rannan suuntaan ja yhtä paljon poikkisuuntaan.

Noin 60 metriä edellisestä paikasta kaakkoon on jyrkemmäl-
tä töyräältä peräisin tullihallituksen apukamreerin Karin Roerin-
gin löytämät ja museolle lahjoittamat esineet.

Käydessäni paikalla löysin juuren alta hiotun kiviesineen
katkelman, suurin osa keramiikanpaloista oli yhdessä kohtaa ja
muut löytyivät noin 10 metrin päästä. Palaneet luunsirut olivat
yhdessä kasassa. Keramiikka on tyyllivaihe II:1 aikuista kampa-
keramiikkaa, muutama pala on myös kuoppakeramiikkaa. Saven sidon-
ta-aineena on käytetty asbestia.

Kylä Sysmä
Mj.2 Sätös, Isäntälä RN:o Sysmä 9¹⁶
Omistaja Jaakko Vornanen, os. Outokurpu, ^{Puronäki} Sätös.
Kartta 1 ja erikoiskartta 2.
Valokuva 3.
> KM 12720:2-3, ⁴ KM 12905:1-10, KM 13060:1-133, ⁵ KM 15164:1-6, KM 16314:
1-2, tämän kesän löytönumeroa en tiedä. ^{KM 17283:1-423} KM 17284:1-582(461)

Asuinpaikka sijaitsee noin 9 kilometriä koilliseen Kuusjärven kirkosta. Se on Isäntälän talosta noin 1 kilometriä luoteeseen, Outokummulle johtavan tien lounaispuolella. "Maasto on loivasti kaakkoon laskevaa, mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Kankaan itälaidassa on muutaman metrin korkuinen terassi, jonka alapuolella on soistuvaa rämeikköä. Kivikautiset asuinjäännökset on tavattu pitkin terassin ylälaitaa." Paikkaa nimitetään Laamahkankaaksi tai Tuomaankankaaksi.

Vuonna 1950 löysi eräs koulupoika keramiikanpaloja Vornasen hiekkakuopan luota ojanpenkasta ja nämä lähetettiin Kansallismuseoon. Ville Luho kävi paikalla ja totesi, että kyseessä oli asuinpaikka. Kesällä 1952 C.F.Meinander suoritti ensimmäisen kaivauksen paikalla. Paikalta on myöhemminkin lähetetty Kansallismuseoon sieltä löydettyjä esineitä. Tänä kesänä C.F.Meinander suoritti uuden kaivauksen paikalla.

Paikalta on löydetty tyylivaiheen I:2 kampakeramiikkaa. Hyvin useissa keramiikanpaloissa on käytetty asbestia saven sidonta-aineena.

Kylä Sysmä

Mj.3 Antinkangas RN:o 96¹

Omistaja rouva Veera Sulku, os. Outokumpu, Alavi.

Kartta 1 ja erikoiskartta 3, sekä 3 kaivauskarttaa
Valokuvat 5-11.

> KM 15849, KM 16692:1-19.

Asuinpaikka sijaitsee noin 5,5 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon Sysmäjärven lounaiskulmassa etelään viettävällä rinneellä. Alue on raivattu pelloksi 1950-luvulla.

Asuinpaikka tuli esille, kun mv. Tapani Sulku löysi paikalta kehdonjalaksen muotoisen kuokan KM 15849 syksyllä 1962 ja lähetti sen Kansallismuseoon v. 1963. Viime syksynä hän löysi samalta paikalta keramiikanpaloja. Ne hän näytti minulle, kun kävin tarkastamassa edellä mainitun kuokan löytöpaikkaa. Viime vuonna oli Kulmalan tila jaettu, niin että asuinpaikka jäi rouva Veera Sulun omistamaan Antinkankaan tilaan. Tänä kesänä hän oli jo ehtinyt tasoiittaa alueen asuinpaikan kohdalta, koska hänelle tuli valmiiksi rakennettu talo sille kohtaa. Hän ei ollut lainkaan tietoinen mv. Sulun löydöistä. Tasoiittaessaan maata rouva Sulku oli löytänyt kolme kivettyä tulisijaa, joista hän oli ehtinyt hajoittaa kaksi, mutta kolmannelle sain piirrettyä viisi jäljellä olevaa kerrosta.

Sain lykättyä talon pystyttämistä sen verran, että ehdin vakuuttua siitä, että paikalla oli todella asuinpaikka. Kaivoin poikittain talon kohdalle noin 4 metriä pitkän ja 40 cm leveän koeojan, josta löysin palaneita luunsiruja ja keramiikanpaloja, sekä vähän hiiltä. Otin yhteyden sekä maisteri T. Björkmanin Pohjois-Karjalan museoon että hänen kauttaan Muinaistieteelliseen toimikuntaan. Hän kävi paikalla tutustumassa tilanteeseen ja yhdessä saimme Kuusjärven kunnalta avukseni kaksi koulupoikaa

Juha Kallion ja Mikko Kettusen siivilöimään pihtamaan. Tämän työ suoritin 15.-16.7.1965. 17.7. Mikko Kettunen kaivoi koekuoppia sellaisiin kohtiin, joihin Souva Sulku aikoi lähiaikoina rakentaa perunakuopan ja kaivon. Nämä paikat ovat kuitenkin asuinpaikan ulkopuolella. Koko laajuudeltaan asuinpaikka on noin 30 metriä pitkä ja suunnilleen yhtä leveä. Se käsittää edelleen nykyisen perumaan alueen.

Asuinpaikalta on löydetty edellä mainitun kuokan lisäksi hiontakivi, jossa oli pitkittäinen ura. Keramiikka on tyyllivaiheen II:1 kampakeramiikkaa. Saven sekoitusaineena on käytetty täälläkin asbestia, vain kuusi palaa neljästäkymmenestä oli ilman asbestia. Asbesti on hyvin rouhennettua.

2. IRTOLÖYDÖT

Kylä Sysmä

Mj.4 > Reikänuija KM 14736, Koko 132 x 110 x 62 mm.

Tila Männikkö RN:o Sysmä 86³

Omistaja Juho Mitjonen, Outokumpu.

Kartta 1 ~~ja erikokoisista~~

Valokuva 19.

Esineen löytöpaikka on noin 4,9 kilometriä Kuusjärven kirkosta koilliseen, ja Outokummun vanhasta kaivoksesta 1,2 kilometriä etelään. Nuija on löydetty vesijohto-ojaa kaivettaessa töyräästä noin 70 cm syvyydestä, ruskeasta hiekasta. Kvartsisiruja en löytänyt, sen sijaan muutamissa lähellä olevissa kvivissä oli kvartsisiesiintymiä.

Kylä Sysmä
Mj.5 Kirveen teelmä, KUUSJÄRVEN kotiseutumuseo, Koko 100 x 56 x 19 mm.
Tila Ojantaus RN:o Sysmä 28²⁴
Omistaja Pentti Voutilainen, Outokumpu, Alavi.
Kartta 1 ja erikoiskartta 3
Valokuva 13.
Esine on löydetty maata muokattaessa kynnökseltä. Löytöpaikka on noin 4,7 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon.

Kylä Sysmä
Mj.6 Tasataltta KM 16690, koko 103 x 42 x 12 mm.
Tila Ojantaus RN:o Sysmä 23²⁴
Omistaja Pentti Voutilainen, Outokumpu, Alavi.
Kartta 1 ja erikoiskartta 3
Esine on löydetty läheltä Antinkankaan asuinpaikkaa nk. Pentinpellosta. Löytöpaikka on ~~on~~ noin 5,4 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon. Esine on tullut esiin peltotöiden yhteydessä. Paikka on entistä järven rantaa, maanlaatu hietaa. Paikalta on ennenkin löydetty 3 kiviesinettä, mutta niitä ei ole otettu talteen.

Kylä Sysmä
Mj.7 Kourutalтта ~~K~~K M 12442:1. Koko 92 x 46 x 23 mm.
Tila Jokela RN:o Sysmä 45⁷
Omistaja Heikki Huttunen, Outokumpu, Alavi.
Kartta 1 ja erikoiskartta 3.
Valokuva 4.
Esineen löytöpaikka on noin 5,7 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon. Sen löysi ajuri Jussi Piironen vuonna 1938 nk. Lösmänurmipellosta Kuusjärvenjoen rantatöyrästä. Löytöpaikka on vastapäätä Antinkankaan asuinpaikkaa. Täsmällistä löytöpaikkaa tai

löytäsyvyyttä ei enää muistettu.

Kylä Sysmä
Mj.3 Pahasti rikkoontunut nähtävästi molemmista päistä teroitettu ta-
sataltta KM 1398:2. koko 36 x 28 x 19 mm.
Tila Jokela RN:0 Sysmä 45 ⁷
Omistaja Heikki Huttunen, Outokumpu, Alavi.
Kartta 1 ja erikoiskartta 3, valokuva 17.
Esine on löytynyt noin 6 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkeen.
Se on löytynyt pellosta ja sen on toimittanut museoon Alavin en-
simmäinen kansakoulunopettaja J. Maukonen vuonna 1373.

Kylä Sysmä
Mj:t9-11 Kaksi kivitalttaa ja yksi kirves. Niitä ei ole tuotu Kansallis-
museoon.
Tila Jokela RN:o Sysmä 45 ⁷
Omistaja Heikki Huttunen, Outokumpu, Alavi.
Kartta 1, erikoiskartta 3
valokuva 17.
Esineet on löydetty noin 6 kilometrin päästä Kuusjärven kirkosta
kaakkoon Sysmäjärven etelärannalta. Perimätiedon mukaan ne on
löydetty Jokelan talon saunan takaa. Käsilijä(Heikki Katekeetta) Juho
Mustonen on saanut esineet vuoden 1909 tienoilla, mutta hän ei
ole toimittanut niitä Kansallismuseoon. Palkkioksi esineistä
hän oli soittanut gramofonia lapsille.

Kylä Sysmä
Mj.12 Lattea pieni taltta KM 12442:2. Koko 73 x 43 x 12 mm.
Tila Anttila RN:o Sysmä 46 ⁵
Omistaja Heikki Huttunen, Outokumpu Alavi.
Kartta 1, erikoiskartta 3
valokuva 16.

Löytöpaikkan 5,6 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon, ja Anttilan asuinpalosta noin 80 metriä etelään.^(?) Esineen löysi v. 1922 mv. Huttunen Jussilan puolipellosta uutispeltokynnöksestä auran viillosta.

Kylä Sysmä

Mj.13 Kourutaltoa, KM 16691. Koko 121 x 32 x 21 mm.

Tila Kesseli RN:o 49⁴

Omistaja Veikko Juvonen, Ahonkylä Leppilampi.

Kartta 1, erikoiskartta 3.

Valokuva 18.

Esineen löytöpaikka on noin 7,4 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon, Sysmäjärven etelärannalla. Antti Nevalainen löysi esineen noin 25 vuotta sitten särkällä olevalta viljelysalueelta.

Kylä Sysmä

Mj.14 Kourutaltoa P-K M 1224

Tila Lähtevä RN:o 54⁴

Omistaja Teuvo, Timo ja Martti Kosunen, Outokumpu Alavi.

Kartta 1 erikoiskartta 3

Esineen löytöpaikka on noin 8,8 kilometriä kaakkoon Kuusjärven kirkosta. Esine on löydetty vuonna 1922 Lähtevä-suo nimiseltä niityltä. Täsmällistä löytöpaikkaa tai-syvyyttä ei enää muistettu.

Kylä Taipale

Mj.15 Kourutaltoa KM 13046. Koko 142, x 44 x 38 mm.

Tila Kiviahjo RN:o Taipale 59⁴

Omistaja Herman Naumanen, Outokumpu, Sätöskoski.

Kartta 1 erikoiskartta 2

Valokuva 15

Esineen löytöpaikka on 11,9 kilometriä koilliseen Kuusjärven kirkosta. Esine löytyi noin 60 metriä talosta pohjoiseen uutisraivauspeltoa kynnettäessä, multamaasta noin 20-30 cm. syvyydestä. Esine löytyi vuonna 1952.

Kylä Sysmäjärvi

Mj.16 > Käyräselkkinen kourutaltoa P-K M 391.

Tila Tiitanniemi¹⁹ RN:o 39

Omistaja Toivo Kirkinen, Outokumpu, Sätöskoski.

Kartta 1 erikoiskartta 2.

Esineen löytöpaikka on noin 10,8 kilometriä Kuusjärven kirkosta koilliseen. Esine on löytynyt vuonna 1915 pellosta noin 20 cm syvyydestä. Tarkempaa löytöpaikkaa ei enää tiedetty.

Kylä Sysmäjärvi

Mj.17 > Kourutaltoa P-K M 334 koko 65 x 37 mm

> Itäkarjalainen taltoa P-K M 335 koko 75 x 45 mm.

> Itäkarjalainen taltoa P-K M 336 koko 80 x 33 mm.

Tila Sätös¹¹ RN:o 44

Omistaja Nikko Vornanen, Outokumpu, Sätöskoski.

Kartta 1 erikoiskartta 2

Esineet on löydetty noin 10,6 kilometriä itään Kuusjärven kirkosta olevalta pellosta. Kourutaltoa on löydetty Sätöksen talon Pitkästäpellosta 1910-luvulla. Kaksi taltoa on löydetty samoihin aikoihin talon uutispellosta. Kaikki esineet ovat Äänisen viheriäliusketta. Niiden löytöpaikoista ei enää ollut tarkkaa tietoa.

Kylä Sysmä

Mj.18 > Kaksoistaltta KM 12720:1, koko 62 x 37 x 21 mm.

Tila Isäntälä RN:o Sysmä 9¹⁶

Omistaja Jaakko Vornanen, Outokumpu, Sätös.

Kartta 1, erikoiskartta 2.

Esineen löytöpaikka on noin 10 kilometriä itään Kuusjärven kirkosta. Mv. Vornanen löysi esineen vuonna 1943 kyntäessään peltoa. Täsmällisempää löytöpaikkaa hän ei enää muistanut.

Kylä Sysmä

Mj.19 > Kirves KM 13911, koko 172x45x41 mm.

Tila Vääräniemi (en tiedä rekisterinumeroa, enkä omistajaa)

Kartta 1 erikoiskartta 2.

Esineen löytöpaikka on 3,6 kilometriä itään Kuusjärven kirkosta, Väärälammen niemekkeessä. Tarkempia löytöolosuhteita tai paikkaa en saanut selville, koska löytäjä Aulis Tiainen oli muuttanut pois paikkakunnalta, enkä tavannut ketään muutakaan, joka olisi osannut kertoa jotain asiaa valaisevaa.

Kylä Harmaasalo

Mj.20 // Kourutaltta, Äänisen viheriäliusketta, KUUSJÄRVEN kotiseutumuseo, koko 140 x 50 x 27 mm.

Tila Kuajakanniemi RN:o Taipale 47¹³

Omistaja Onni Reijonen, Outokumpu, Sätöskoski

Kartta 1.

Valokuva 13.

Esineen löytöpaikka on 12,4 kilometriä itään Kuusjärven kirkosta. Esineen löysi vuonna 1959 talollisenpoika Lauri Reijonen tilan Sepänsuolta savimaasta sarkaojan reunalta.

Kylä Harmaasalo
Mj.21 Itäkarjalainen tasataltta, Äänisen viheriäliusketta KUUSJÄRVEN
kotiseutumuseo, koko 77 x 42 x 20 mm.
Tila Kuajakanniemi RN:o Taipale 47¹⁸
Omistaja Onni Reijonen, Outokumpu, Sätöskoski.
Kartta 1.
Valokuva 13.
Esineen löytöpaikka on 12, 3 kilometriä itään Kuusjärven kirkos-
ta. Esineen löysi mv. Onni Reijonen keväällä 1959 tilan Utopan-
niemelta peltoa harattaessa savimaasta.
Molemmat edellä mainitut esineet ovat löytyneet alueelta, joka
paljastui Höytiäisen laskun jälkeen viime vuosisadalla.

Kylä Harmaasalo
Mj. 22 Kirves, KUUSJÄRVEN kotiseutumuseo, koko 223 x 30 x 22 mm. ETÄ KIVEN
KÄSITTELY
Tila Luhtapelto RN:o 47¹⁵
Omistaja Antti Kuikka(hän on kuitenkin muuttanut pois paikkakunnalta,
enkä saanut selville uuden omistajan nimeä.)
Kartta 1.
Valokuva 12.
Esineen löytöpaikka on 12,5 kilometriä itään Kuusjärven kirkosta.
Esine löytyi vuonna 1957 uutispeltoa raivattaessa savimaasta.
Lähettyviltä on löydetty erilaisia nuotantai verkon kohoja ja
painoja. Kohot ovat olleet petäjän kaarnaa ja painot tuohella
päällystettyjä kiviä.* Näitä ei kuitenkaan ole otettu talteen.
Tämän esineen löytöpaikkaa koskee samat tiedot kuin edellisistäkin.
Löytöpaikka on paljastunut Höytiäisen laskun jälkeen.

* Huom.

VANNE KIVES, PIIRRETTY K.M.

II: R A U T A K A U S I

1. Esinelöytö

Kylä Sysmä

Mj. 23 Viikinkiaikainen kirves KM 14645.

Esineen löytöpaikan omistaa Haartman Oy. = Haartman & Co

Kartta 1.

valokuva 21.

Esineen löytöpaikka on 5,5 kilometriä Kuusjärven kirkosta pohjoiseen, Kolmikantajärven rannalla. Esineen löysi rouva Eeva Häkälä vuonna 1959 männyn juurelta, noin 10 metriä nykyisestä järvenrannasta rantatöyrästä. Esine on aikoinaan pudonnut veteen ja on irtolöytö.

III E P Ä M Ä Ä R Ä I S E T L Ö Y D Ö T

1. Kivikausi

Kuusjärvelläkin oli muutama sellainen epämääräinen löytö, ettei enää voinut saada selkoa löytöpaikoista tai-olosuhteista.

Tällaisia löytöjä olivat seuraavat :

- - KM 4450 A kehdonjalaksen muotoinen kuokka. Esine tuli Kansallismuseoon jo vuonna 1904, mutta se luetteloidettiin vuonna 1906. Kuokan löytöpaikan tuntematon.
- - P-K M 1223 Eteläkarjainen tasataltta. Löydetty vuonna 1924 peltoa raivattaessa järven rannalle noin 20 cm syvyydestä. Tilan N:o 46 maalta. *SYSMÄNKYLÄSTÄ. LAHJ. HEIKKI HUTTUVAEN 1925*
- - KM 12442:3 kourutaltta, 132 x 36 x 22 mm kooltaan. Työmies V.J.Nykänen löysi esineen v. 1934 Sysmäkylän Karipellolta. Tätä peltoa en löytänyt.
- - KM 12515 Kourutaltta. Esineen löysi vuonna 1940 Kuusjärven Sysmäkylän suoviljelykseltä maan pinnalta tilanhoitaja Yrjö Peltonen. Kunnalliskodin tila on Muuraja RN:o 28. Löytöpaikka

on noin 600 metriä pohjoiseen Antinkankaan asuinpaikasta.

2. Uhrikivi ? - rajamerkki ?

Kylä Varislahti

Mj.24 Aurinkokallio

Kartta 1 , erillinen karttapiirros.

Valokuva 20.

Kansallismuseossa on tieto mahdollisesta uhrikivestä : " Kuopila varustettu kallio on Varislahden kylässä. Siinä on kahvikupin kokoisia kuoppia molemmin puolin tietä, joka kulkee kallion yli. Sitä sanotaan aurinkokallioksi, kun siinä on auringon muotoisia kuoppia."

Löysin Varislahden metsästä kallion, jonka yli kulkee nykyään polku, ennen se on voinut olla kärrytie. Paikkaa kutsutaan Aurinkokallioksi. Se sijaitsee noin 10,7 kilometriä länsiluoteeseen Kuusjärven kirkosta. Löysin kalliosta yhden hyvin heikon kuopan, mutta en yhtään kahvikupin kokoista. Sen sijaan kallioon oli hakattu hyvin selvä ympyrän kehä. Poistaessani turvetta löysin puolen metrin päästä koilliseen vuosiluvun 1310 hakattuna kallioon. Tästä noin puolimetriä itään oli kallioon hakattu ura, joka kulki täsmälleen pohjois-etelä- suunnassa.

3. Rikkaveden Kalmonsaari

Mj.25 Valokuvat 22-23, kartta 1.

Löytöpaikka sijaitsee 10,5 kilometriä luoteeseen Kuusjärven kirkosta. Kalmonsaari on pieni pyöreä saari, halkaisijaltaan noin 15 metriä, Talassaaren eteläpuolella Rikkaveden Usinmäen vieressä olevassa lahdessa. Käydessäni paikalla havaitsin 7 mahdollista hautasyvennystä. Ne saattavat olla Isonvihan aikuisia, koska paikkakunnalla kulkee perinätieto, että saareen olisi haudattu Isonvihan aikana.

4. Epämääräiset kuopat

Mj:t26-27 Kartta 1 ja erikoiskartta 3.

Kuopat sijaitsevat 5,6 kilometriä Kuusjärven kirkosta kaakkoon ja Antinkankaan asuinpaikalta vajaa 100 metriä koilliseen. Metsässä on kaksi noin 1,5 metrin syvyistä kuoppaa, joista toinen on kokonaan kivetty, toinen on kiveämätön. Pituudeltaan ne ovat noin neljä metriä ja ne sijaitsevat rinnakkain. Kivetty kuoppa oli vahvan nokimaan peittämä. Koska paikalla on ollut joskus kaskimaa niin kuopat voivat olla säilytyskuoppia.

5. "Lapinraunio"

Mj.28 Kartta 2.

Kansakoulunopettaja J. Maukonen kertoo "Muinaisjäännöksiä Liperin kihlakunnasta"-teoksessaan, että Iivana Hirvosen talo N:o 7 maalta Taipaleen kylässä Sukkulanjoen ~~suussa~~ on lapinhauta. Hän on piirtänyt kuvan ja mitannut tarkkaan tämän lapinhaudan.

"Lapinhauta" on Sukkulanniemi RN:o 92 alueella, jonka omistaa Julius Hirvonen, os. Outokumpu Perttilahti. Löytöpaikka on aivan Kuusjärven ja Polvijärven kunnan rajalla noin 13,1 kilometriä koilliseen Kuusjärven kirkosta.

Kävin tarkastamassa paikan ja mv Hirvonen kertoi, että hänen isoäitinsä on ollut oppaana J. Maukosella. Löytöpaikka on metsässä oleva pieni kumpare, noin 50 metrin päässä nykyisestä rannasta. Paikka on ennen Höytiäisen laskua saattanut olla aivan järven rannalla, ehkä pienenä saarena. En löytänyt mitään Lapinrauniota- tai hautaa. Sen sijaan löysin talon pohjan, jossa oli muurin paikka vielä jäljellä. Muuri vastaisi melko tarkkaan Maukosen antamia mittoja. Noin 20 metrin päässä oli kumppareen etelälaidassa selvä kellarin pohja. Mv. Hirvonen kertoikin, että hänen suvussaankulkee perimätieto, että täällä olisi asuttu Isonvihan aikoina.

6. Viinijärven Linnasaari

Kartta 2.

Saari sijaitsee Viinijärven ja ^{Lupjärven} (Polvijärven) rajalla, noin 18 kilometrin päässä Kuusjärven kirkosta itään. Saari on nykyään noin 600 metriä pitkä ja 300 metriä leveä louhikkoinen saari, joka kasvaa sekametsää. En havainnut paikalla mitään ihmisen muodostamaa kiveystä. Saari oli kauttaaltaan hyvin louhikkoinen. Ennen Höytiäisen laskua se on ollut paljon pienempi. Paikkakunnalla ei ole mitään ^Rpeimätietoa, joka liittyisi tähän saareen.

LISÄYS :

7. Ruutunkankaan asuinpaikka ?

Paikkakunnalla liikkui tieto siitä, että Ruutunkankaalta olisi löydetty keramiikkaa tai kokonainen pata. Kukaan ei kuitenkaan asiaa tiedustellessani tiennyt mitään varmaa. Kaikin mahdollisin keinoin koetin saada asiasta selkoa ja lopulta törmäsin erääseen Outokumpu Oy:n hiekkakuoppaan, jonka paikalla on mahdollisesti ollut tervahauta. Siitä on kansan keskuudessa tullut pata. Mitään kulttuurimaata, jos sellaista olisi ollutkin joskus, ei enää ollut havaittavissa.

8. Väärälammen asuinpaikka

Kylä Sysmäjärvi
Mj. 29 Puromäki (Isäntälä ?) Rekisterinumeroa en tiedä.
Omistaja Rouva Helmi Turunen, Leinikkitie 3, Joensuu.

Kartta 1 ja karttaluonnos löytöpaikasta.

KM

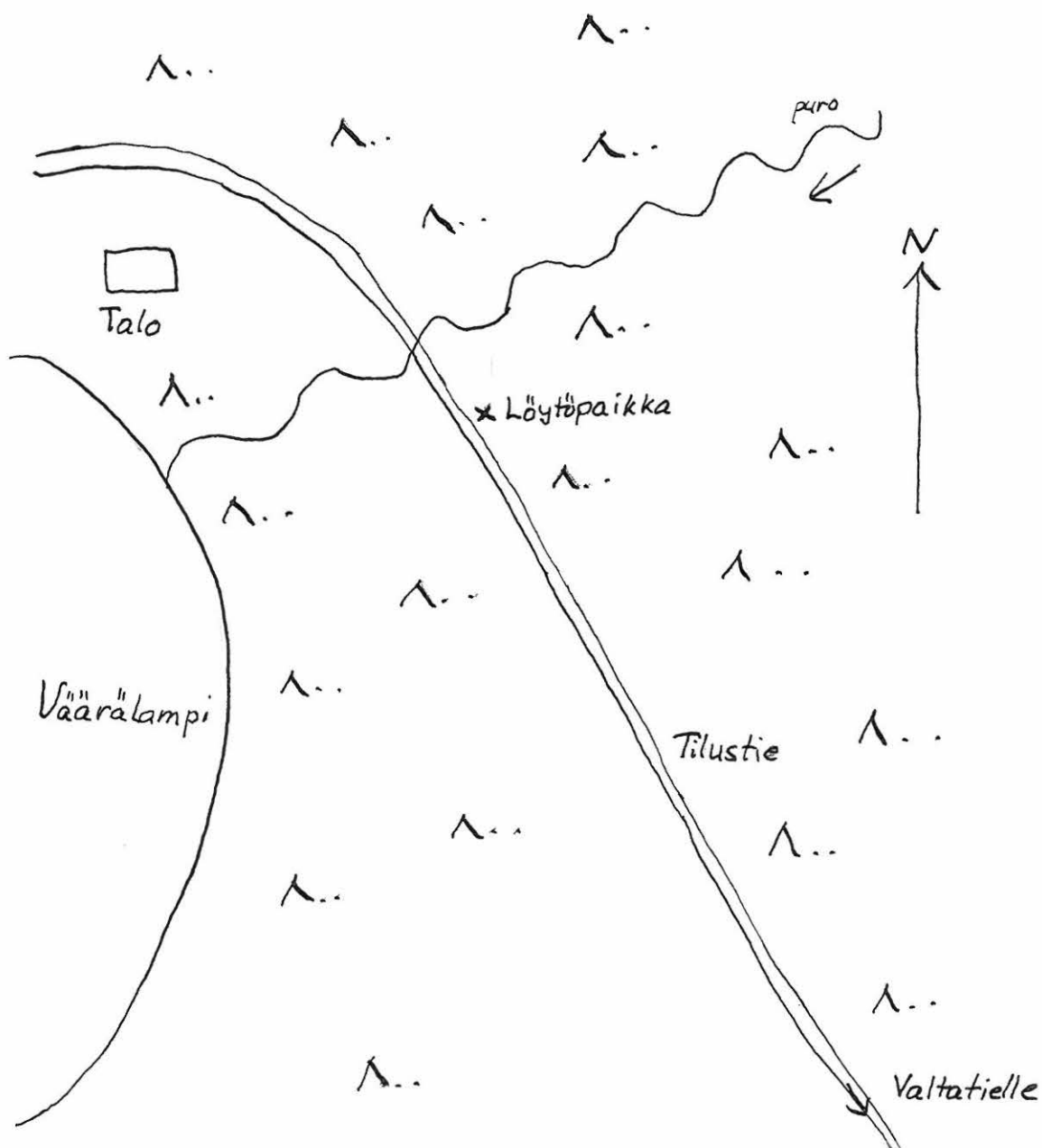
Asuinpaikan ovat löytäneet fil.tri. C.F.Meinander ja hum. kand. Eeva Väänänen. Heiltä olen saanut sitä koskevat tiedot. Asuinpaikka sijaitsee noin 8,8 kilometriä Kuusjärven kirkosta itään, Väärälammen pohjoiskolkasta noin 100 metriä itään. "Ajotien oikeassa laidassa on 4 m² suuruinen hiekkakuoppa, jonka laidassa on kulttuurimaata ja hiukan punamultaa." Toisaalta se on myös n. 25 m kaakkoon tilustietä myöten purosta lukien. Kaatuneen puun juurelta on löydetty kam-

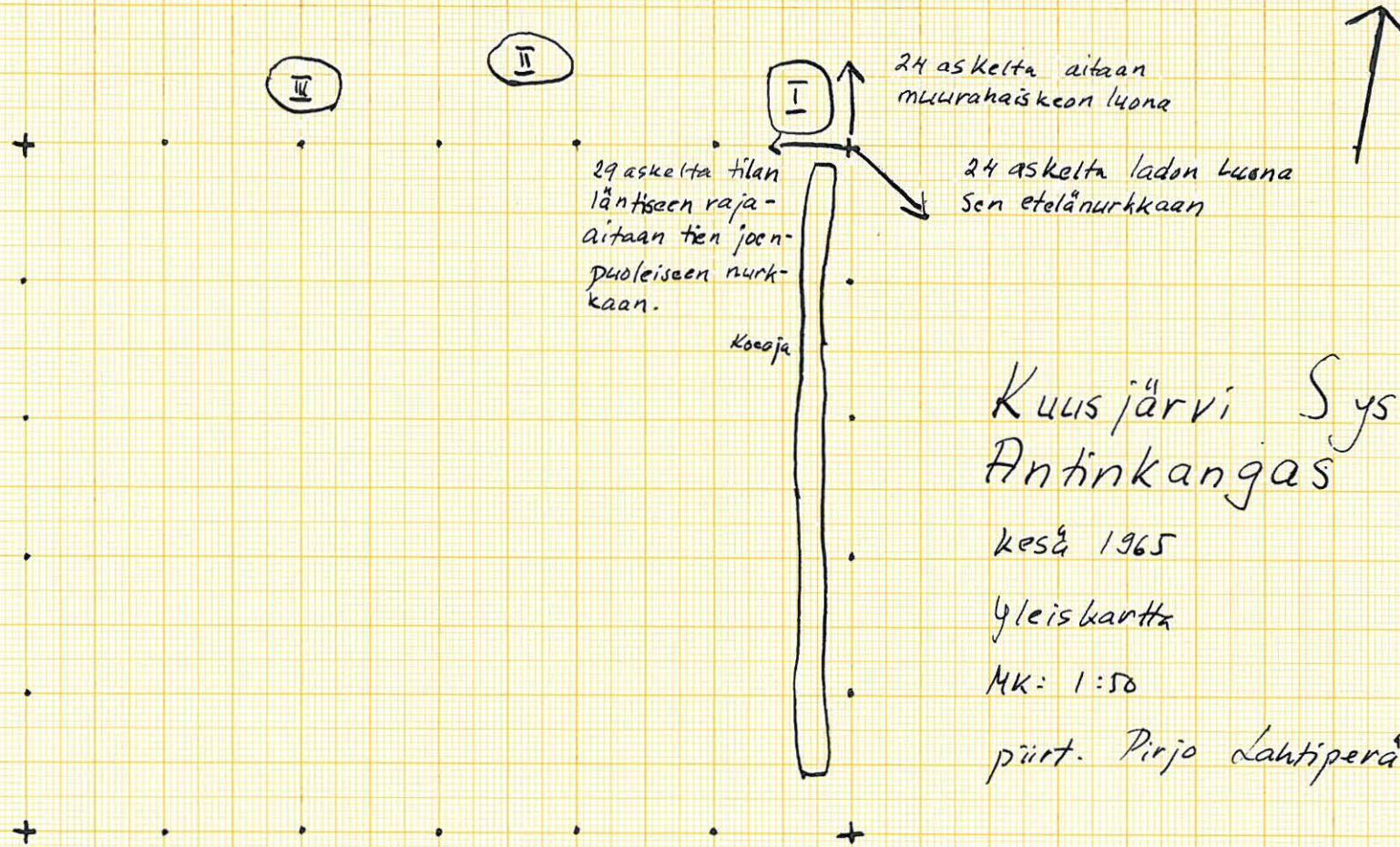
pakeraaminen saviastian pala. Saviastian pala löytyi puna-
multaläikästä, noin 20 cm. maan pinnasta. Samassa paikkaa
oli myös nyrkin kokoinen hillenpala. Maasto on "havupui-
ta, valtaosalta mäntyjä kasvavaa kumpuilevaa kangasmaata,
maaperä hiekkaista."

Keramiikanpalaa ei ole vielä tutkittu eikä luetteloi-
tu, se on tullut Kansallismuseoon yhdessä Sysmän Sätöksen kai-
vauslöytöjen kanssa.

KM 19065:1

Kopio Meva Väänäsen karttaluonnoksesta :

Kuisjärvi Sysmä
Antinkangas

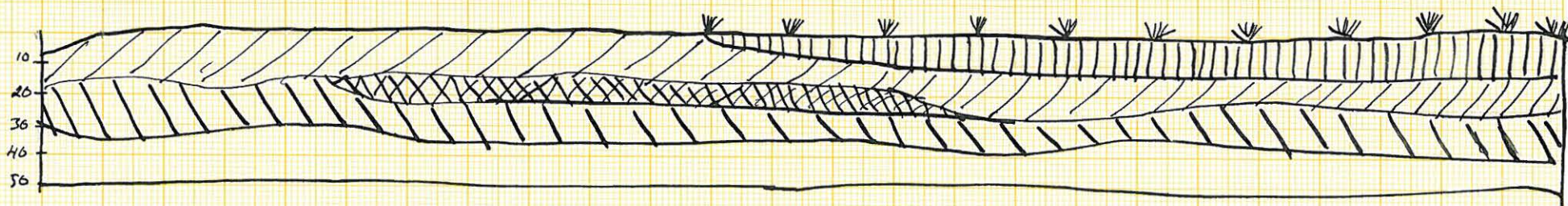
kesä 1965

yleiskartta

MK: 1:50

pürt. Pirjo Lahtiperä

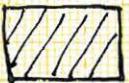
Talon suunniteltu pohja

Merkkien selitykset:

limusta

tuhkamaata

hoki maata

kulttuuri maata

Koskemattomuus maata.

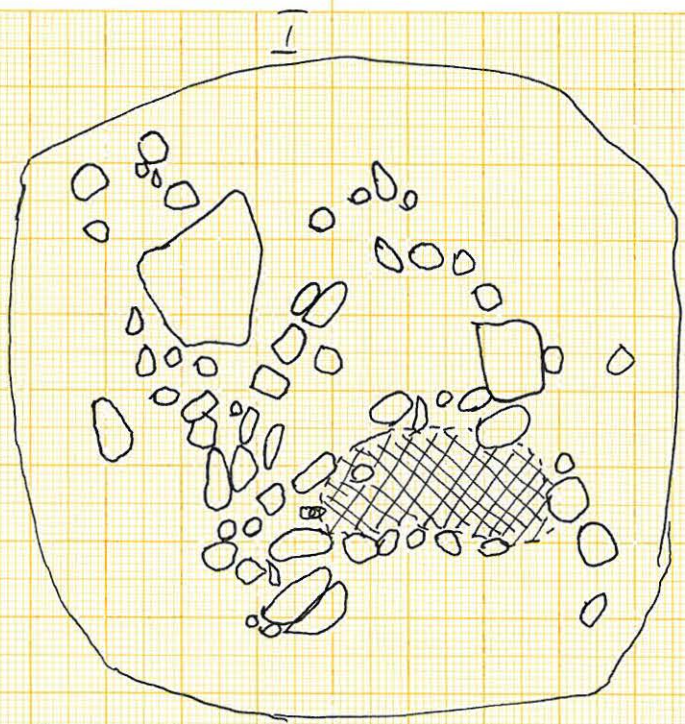
Kuisjärvi Sysmä Antinkangas

Koeojan profiili piirros

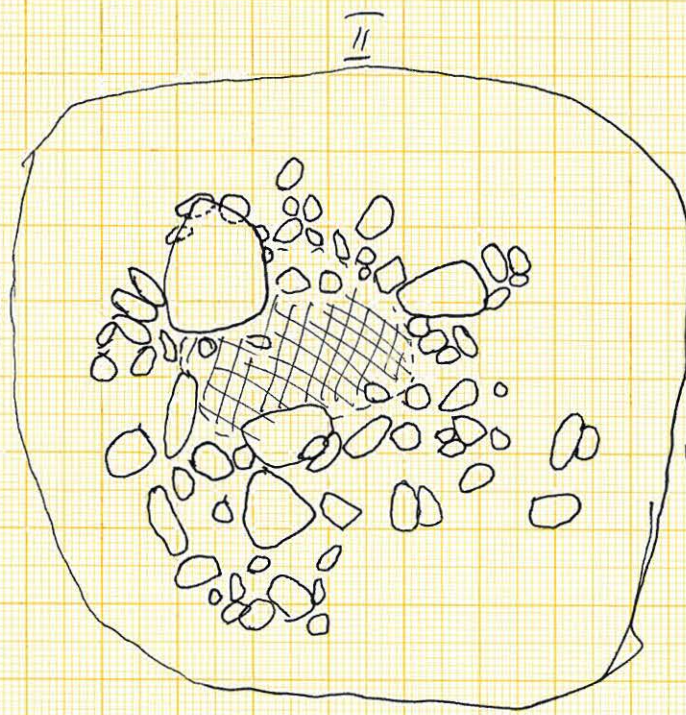
Kesä 1965.

MK: 1:20

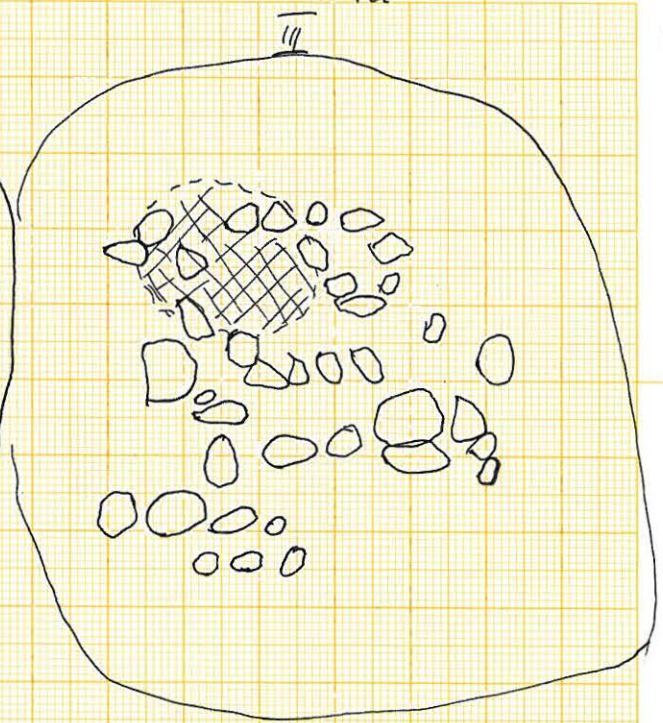
piirt. Pirjo Lahtiperä

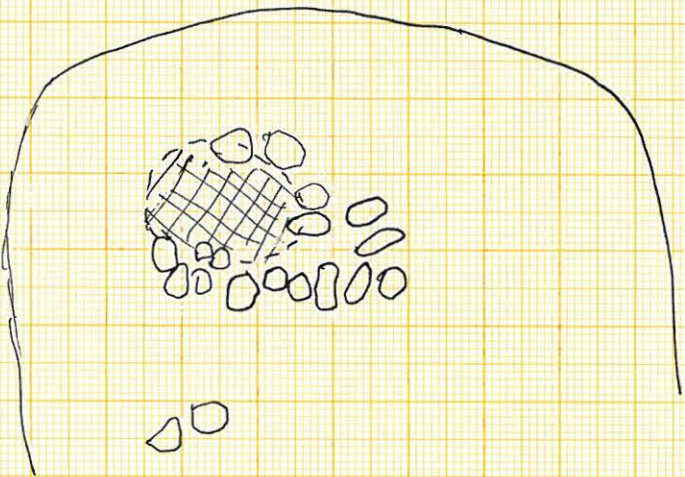
I

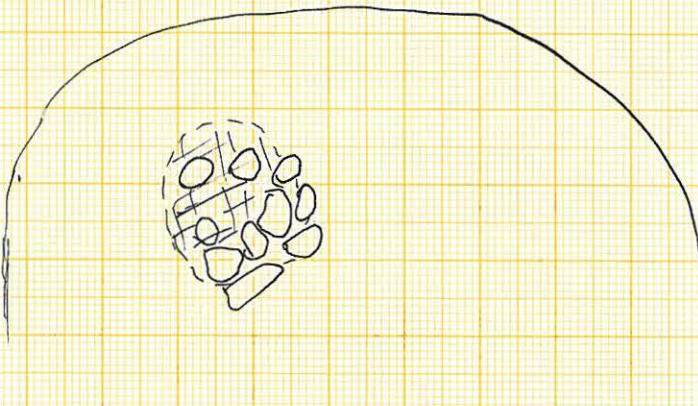
II

III

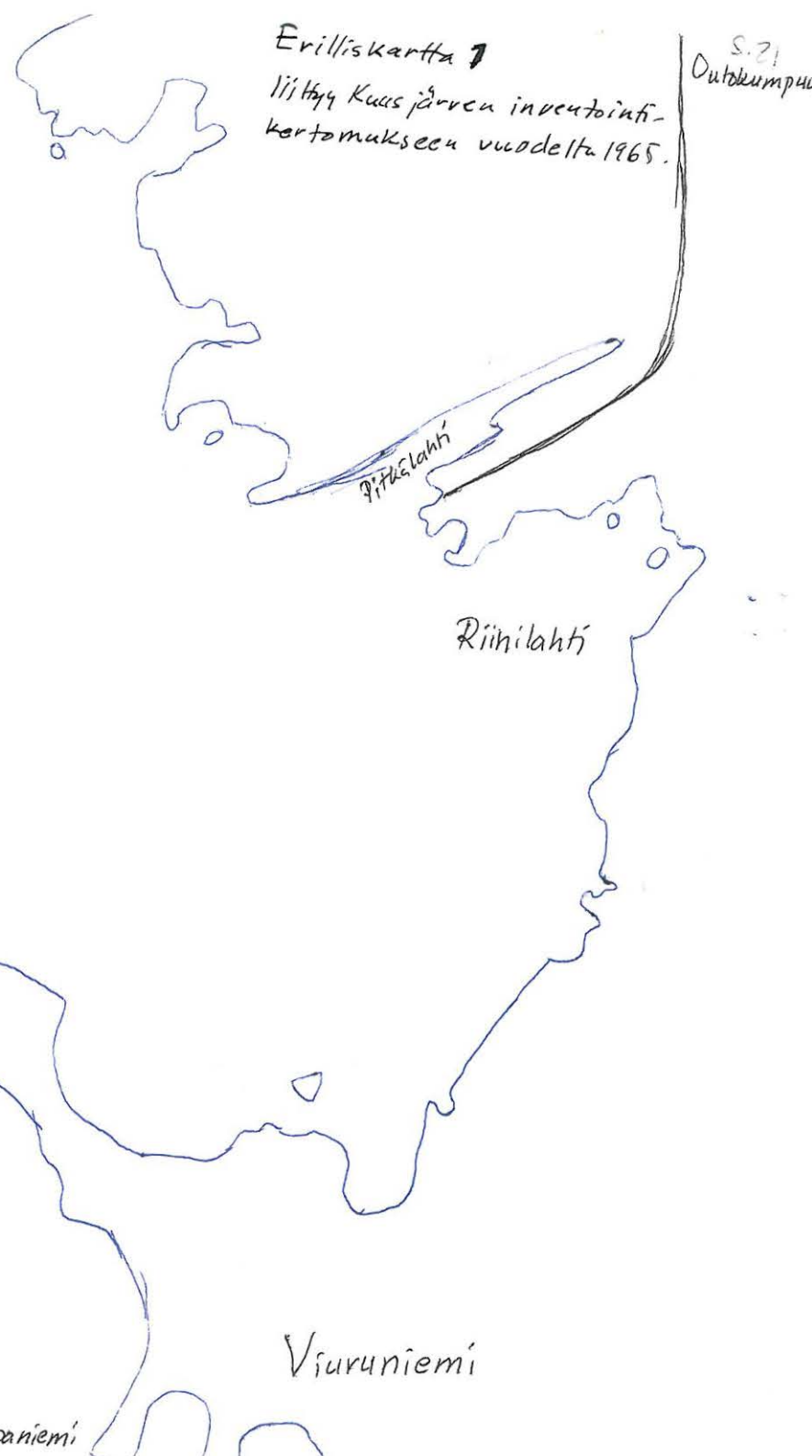

IV

V kerros

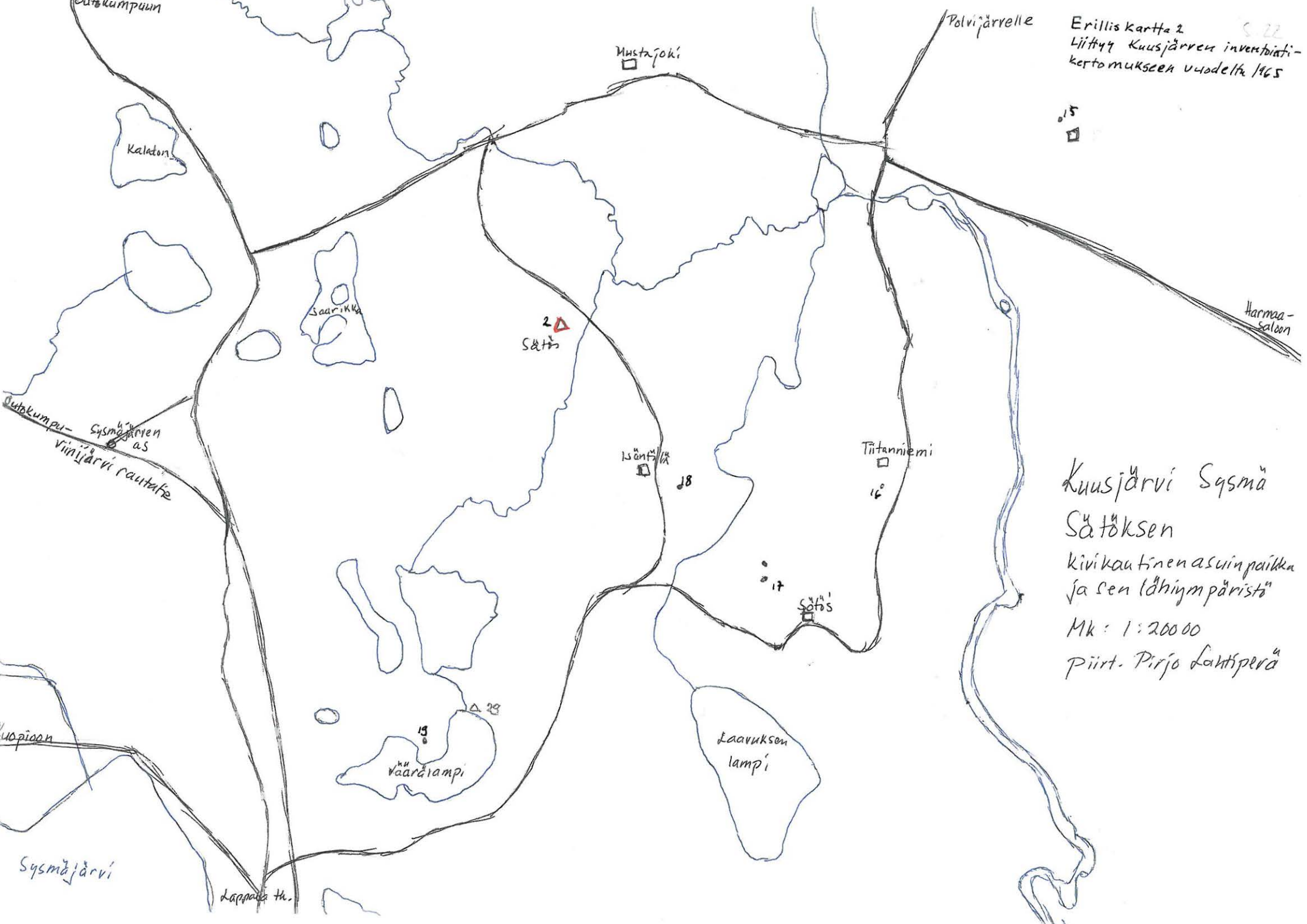
Kuusjärvi Sysmä
 Antinkan gas
 Kivetyn tulisijan pohja
 MK: 1:20
 kesä 1965
 piirt. Pirjo Lahti-perä

Kuusjärvi Juojärven Laitasaaren
kivikautinen asuinpaikka

Mk: 1: 20000

piirt. Pirjo Laakperä

Erillis kartta 2
Liittyy Kuusjärven inventointi-
kertomukseen vuodelta 1965

15
□

Harmaa-
saloon

Kuusjärvi Sysmä
Sätöksen
kivikautinen asuinpaikka
ja sen lähimpiäristö
Mk: 1:20000
Piirt. Pirjo Lantspärä

Mustajoki
□

2
△
Sätö

18
□
Sätö

16
□
Tiitanniemi

17
□
Sätö

Saarikk

28
△
19
□
Vaarälampi

Laavuksen
lampi

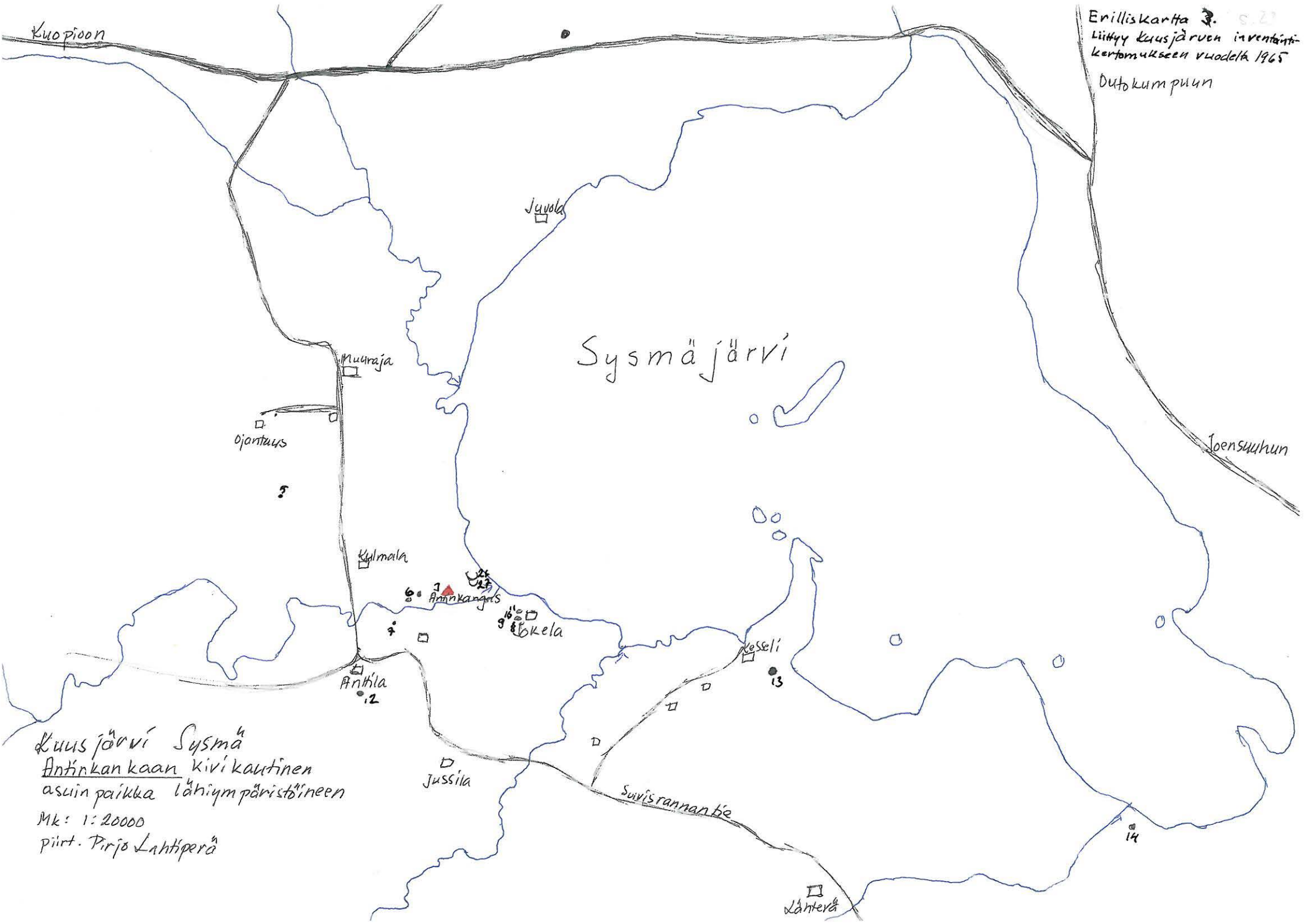
Kalaton

Suokumpu-
Sysmäjärven
as
Viiinjärvi rautatie

Uopioon

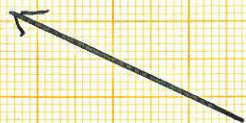
Sysmäjärvi

Loppala th.

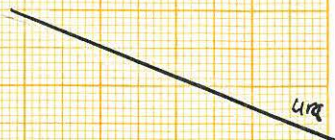

Erilliskartta 3. 1965
Liittyy Kuusjärven inventointi-
kertomukseen vuodelta 1965
Duto kumpuun

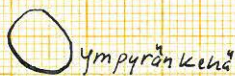
Kuusjärvi Sysmä
Antinkan kaan kivi kautinen
asuin paikka lähim pöristöineen
Mk: 1:20000
piirt. Pirjo Lahtiperä

181 Δ

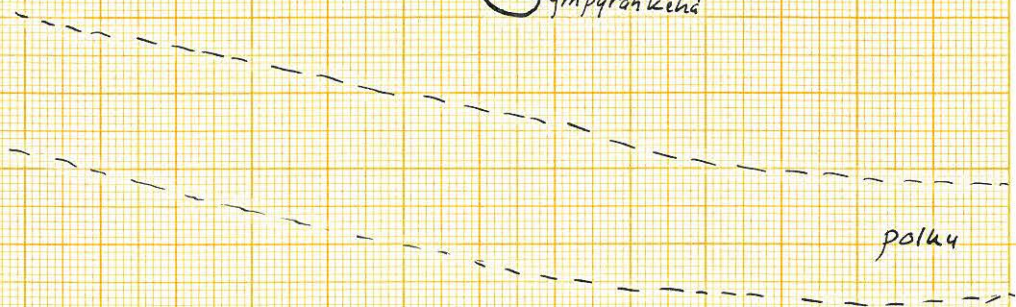

luota

ympyrän kehä

kuoppa

polku

Kuusjärvi Varislahti
"Aurinko kallio"

Kesä 1965

Mk 1:25

piirt. Pirjo Lahti-perä

1. Jusjärven Laitasaaren asuinpaikka.
F.30805

2. Jusjärven Laitasaaren asuinpaikka.
F.30784

3. Sysmän Säkksen asuinpaikka
F.30794

4. Näkymä Antinkankaan asuinpaikalta lounaaseen.
Näiltä pelloilta on tehty useita irtolöytöjä.
F.30775

Pirjo Lantiperä

5. Sysmän Antinkankaan asuinpaikka etelästä nähtynä. (Panorama kuva)
 FF. 30766 - 30768 - 30769.

6. Antinkankaan asuinpaikka koillisesta.
 F. 30756

7. Kaobjan seinämä
 T. 30763.

Pirjo Lahtiperä

8. Juha Kallio siilaa
F. 30772

9. Mikko Kettunen siilaa
F. 30773

10. Kivetty tulisija Antinkankaan asuinpaikalla. 1. kerros.
F. 30777

11. Kivetty tulisija 2. kerros.
F. 30786

12. Nk. "vannekirves" Kuusjärven kotiseutumuseossa.
F. 30748

Kuusjärven museona vannekirves.

13. Kivilajiesineet Kuusjärven kotiseutumuseosta.
F. 30745

14. Kuusjärven kotiseutumuseon keramiikkaa.
F. 30844

15. Herman Naumaseen pello.
F. 30814

Pirjo Lahtiperä

16. Jussilan puolipelto
F. 30812

17. Jokelan löytöpaikka.
F. 30800

18. Kesselin löytöpaikka.
F. 30820

19. Juho Mitjosen löytöpaikka.
F. 30750.

20. Varistolahden "uhrikuopat" elirajamerkki
F.30742

22. Rautakauden kirves löytyi tämän männyn juurelta.
F.30752

22. Rikka veden Kalmensaari, nuolen osoittamana.
F.30809

23. Rikkaveden Kalmensaaren hautoja.
F.30798

Pirjo Lantiperä.